

Universitätsbibliothek Paderborn

Rev. P. Francisci Josephi à Rodt Capuccini Anterioris Austriæ Provinciæ. Opus ...

Planctvs Ecclesiæ Et Animæ - Super Caput Primum Lamentationum
Jeremiæ Prophetæ. Allegorice, Et Moraliter Expositus, & Distributus In
Discursus LII. Concionatorios Quadragesimales ... ; Scilicet Liber Vitæ, Et
Excessvs Amoris ...

Rodt, Franz Joseph von

Campoduni, 1680

Nun. Vigilavit jugum iniquitatum mearum, in manu ejus convolutæ sunt, &
impositæ collo meo ... dedit me dominus in manu, de qua non potero
surgere. Thr. 1. v. 14.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52659](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52659)

DISCURSVS XXVII.

Nun.

Vigilavit jugum iniquitatum mearum, in manu ejus convolutæ sunt, & impositæ collo meo, &c. *Thren. c. I. v. 14.*

DE ECCLESIA.

Ingemiscit Ecclesia, & timet, ne flagellis à Deo immixtis non emendata, adhuc gravioribus opprimatur, de quibus non possit surgere.

1.

Vigilavit jugum iniquitatum mearum! Et quod illud jugum? Per jugum aliqui intelligunt, jugum, supplicii imponendi ob iniquitates, quod multoties à Prophetis onus vocatur: v.g. Onus Babylonis, onus Ægypti, onus Damasci, onus Moab, id est, gravis afflictio, & pœna, quæ incumbet illi populo, quæ vigilat, & nobis minando imminet, licet nos altum dormitantes nihil de ea somniemus, vel cogitemus. Et notat Cor-

nelius, & etiam Hugo Cardinalis, hoc jugum non esse aliud, quàm virgam vigilantem, à Jeremia visam, dum ad eum clamavit Deus: *Quid tu vides Jeremia? Virgam vigilantem ego video.* Quæ virga non tam pœnam infligendam, quàm ipsam divinam Justitiam, & vindictam vigilantem denotat, à qua pœna sit infligenda. Eâdem etiam ratione in hoc loco jugum non tam supplicium & afflictionem infligendam, quàm Justitiam divinam iniquitatibus nostris

E e 3

invigi-

Jugum, & virga vigilans

Est divina vindicta.

Jerem. c. 1. v. 11.

Math. 23. v. 32

Expectat impletionem mensuræ.

11.

Eger insensibilis, desperatus

invigilantem & imitantem insinuat, uti etiam vertunt septuaginta, vigilavit Deus super iniquitates meas, quarum impletâ mensurâ Deus novas, & funestiores immittat pœnas, & flagella: Unde & æterna Veritas Hebræis comminatur: *Et vos implete mensuram Patrum vestrorum.*

Dum ergo ex una parte afflictâ considerat Ecclesia, vigilans jugum, & vigilantem super peccata nostra divinam Justitiam, & ex altera parte cumulum immensum, & infinitum iniquitatum numerum populi Christiani, timet meritò tremens, impletam esse mensuram patrum nostrorum, ac vindictam divinam non contentam prioribus, quibus populus emendatus non fuit, flagellis, tam graves sibi immisuram afflictiones, & in tam potentem, & crudelem tradendam Exactoris manum, de quâ surgere amplius non possit, malis, flagellis, afflictionibus, & potenti hostium manu suppressenda.

Probatus est Hypocrisis, & à medicis receptus aphorismus: *Cum corpus agrum vel afflictum su- at plagas, vel dolores non sentit, certum est signum, mentem agrotare, laborare scilicet amentia, delirio, vel stupore.* At tali agro non solum medicus manum non debet retrahere, sed eò a-

crius eum purgando, sanguinem diminuendo, sudorem provocando exercere, usque dum stupore sublato, sentiat se agrotare, & dolere. Pœnam & flagella adhibet Deus impiis peccatoribus, non tam vindice, quàm medicâ manu, urendo & secando, (si leniendo non valeat) eos curaturus; Quodsi verò peccator ager plagas suas, & dolores à medica Dei manu inflictas non sentiat, non hoc solum non sanitatis, sed maximæ insanix, & stuporis argumentum est, quo gravior Dei manus ad acriora, & extrema applicanda, desperato agro, media necessitatur.

Tali mentis stopore laborabat olim Hebræus populus, de quo Jeremias testatur, vel magis conqueritur: *Percussisti eos, & non doluerunt, attrivisti eos, & renuerunt accipere disciplinam, induraverunt facies suas, sicut petram.* Nam sicut petra, super quam Castellum aliquod fundatum est, licet percussâ fluctibus aut igneis tormentorum globis concussâ, nihil tamen minus emollitur, frangitur, aut cedit, sic induratos peccatores licet percutiat Deus, non dolent, aut conteruntur, & nihilò meliorati in petram indurantur, nec tribulationum procellis moyentur, nec ad afflictionum impe-

Stupor mentis lethali.

Tales sunt timidi supra littera stupidi.

imperum frangantur, sicut petra.

De hac dura petrarum specie, & sorte negat se esse patiens Propheta; Nec fortitudo lapidum fortitudo mea, nec caro mea aenea est, ut ictus tribulantis divinæ manûs, & dolorem affligentis non sentiam. Nam teste Gregorio, quid hoc loco are ac lapidibus, nisi insensibilium hominum corda signantur? Qui sepe & supernos ictus accipiunt, & tamen nullâ discipline percussione mollescunt. Cùm ergo cor induratum, & quasi lapideum Israëlitæ tenerent, obtulit se, ad mollius cor illi substituendum, Deus: *Auferam cor lapideum de carne vestra, & dabo vobis cor carneum.*

III. Notandum etiam quòd non tantùm de lapidis, sed etiam de duritie æris, Job mentionem faciat, distinctionem inter ærea & lapidea ponendam indigitans. Et lapis quidem, aut petra ictus non tantum non sentit, nil movetur, aut emollitur, sed neque percussa resonat. Æs autem licet insensibile, & indomabile, resonat tamen, & ad ictus tinnitum emittit. Haud aliter (inquit Gregorius) sunt nonnulli, qui lapidibus similes ita ad pietatis præcepta duraverunt, ut cum eos percussio supernæ anadversivis examinat, nequaquam sonum humilis confessio-

nis reddant; Quidam verò à metallo æris in nullo discrepantes, cùm flagella supernæ percussivis accipiunt, præ confessionis sonitum emittunt; Sic olim instar æris tinniebant Ninivitæ, ad minas prædicatoris Jonæ, & jam imminentem, inter paucos dies everisionem, clamaverunt ad Dominum in fortitudine, ac pœnitentiam in cinere & cilicio præferentes, ad Dominum conversi apparebant, sed erat hic pœnitentium clamor & tinnitus inconstans, cessante enim Dei comminatione, ad antiqua relapsi scelera, nihil de æris duritie remiserunt, ideò etiam à Deo penitus deleti; Tales ergo, non quidem lapidei, sed ærei, peccatores (ait Gregorius) qui percussi à humilitatis voces ex corde non profecerunt, ad statum salutis reducti, nesciunt, quod promiserunt; Sed transit memoria divinæ comminationis, & percussivis cum sonitu, sunt enim sicut æs sonans, aut cymbalum tinniens, quod non diutiùs, quàm dum percutitur, sonat, & tinnit.

IV. Lapidem se imprimis exhibebat perversus Pharaos, cuius cor ad minas Moysis ita erat induratum, ut non solum nullum emollitionis & conversionis signum, sed nec vocem quidem & tinnitum confessionis aut conversionis ederet. Demum à Deo per Moysen obrutus, flagelli

Exodi 9.
v. 27.Postea Æ-
neus.

v. 34:

Cessante
percussio-
ne, cessa-
vit poni-
tere, &
clamare.

Oleaster.

gellis, & tribulationibus mus-
carum, ranarum, sciniphum,
locustarum, grandinum, &c.
clamare cœpit ad Dominum, e-
tiam preces Moysis & Aaron
implorans. Emollitum in ce-
ram quis credidisset Pharaonem,
sed agnoverat Moyses,
violentas has tantum esse vo-
ces, Dei percussione, ex areo
illius corde, elicitas, brevi cum
percussione recessu transitu-
ras: Novi autem, quod & tu, &
servi tui, nec dum timeatis Domi-
num Deum: quod etiam ipse
probavit eventus, cessantibus
enim ad orationem Moysis toni-
truis, & grandine, indura-
tum se magis, quam unquam, ex-
hibuit Pharaon, videns autem Pharaon,
quod cessasset pluvia, & grando, &
tonitrua, auxit peccatum, & ingra-
vatum est cor ejus, & servorum illius,
& induratum nimis. Erat enim
cor Pharaonis areum, quod
ad percussione resonans, ad
statum salutis reductum, nes-
ciebat, quod promiserat. Qua-
re Deus area hæc corda durio-
ri malleo pulsavit, inducens
super Ægyptios tenebras hor-
ribiles, percussis etiam omni-
bus primogenitis eorum, & ne-
que sic melioratos in mari ru-
bro demersit, tradens eos in
manu, de qua non potuerunt
surgere. Quæ graviter expe-
dens Oleaster, solet (inquit.)
Dominum manum suam aggravate,

& multiplicare punitiones hæc, qui
sepius flagellati non resipiscunt, &
qui prius præterebat corrigere, jam
nunc plagas ad cor dirigat, ut per-
dat.

Inter alias Ægyptiorum pla-
gas, maxime etiam locustas.
observat Glossa ordinaria, quæ
uti Dei castigantis instrumen-
tum, ita impij Pharaonis casti-
gati symbolum fuerunt. Per
locustam, quæ Regem non habet, sig-
nificatur temeritas illorum, qui li-
cet diversis penis multati, semper in-
duritia sua manent, tanquam
nullum habeant rectorem. Addit
Isidorus: Locustæ pro mobilitate
levitatis accipiuntur, tanquam vagæ
& saltentes animæ pro voluptate se-
culi. Leves istæ, vagæ, & las-
civientes animæ, quantum vis à
Deo percussæ & tribulationibus
exercitatae, tamen quam pri-
mum Deus supprimentem, &
castigantem subducit manum,
statim iterum leviter prævo-
luptate sæculi lascivientes sa-
liunt, & vagabundæ exultant in
rebus pessimis.

Locustæ leviter salientes e-
rant etiam Israëlita indurati,
quos toties, Deus, ex ore Pro-
phetarum suorum admonitos,
verberibus, flagellis, tribula-
tionibus, persecutionibus, li-
cet sine prætenso emendationis
effectu, afflixit, contra eos
porro per Jeremiam exacerbatus
expostulat Dominus: Super-
quo;

Locustæ
lienterGlossa
ord. Exod.
10, v. 12.Pecenti-
res porro
non emen-
dant.

V.

Locustæ
Israëlitæ.

quo;

Isaia v. v. s. Cornelius hic.

quo percutiam vos ultra, addentes pravaricationem? Super quo, hoc est, (ut exponit Cornelius à Lapide) quo membro? qua corporis parte? Insinuans, cœpisse se percutere à capite, à Rege, à Sacerdotibus, à nobiles, à divitibus, usque ad plantam pedis, & infimos rusticos: Omne caput languidum, & omne cor mœrens, à planta pedis, usque ad verticem non est in eo sanitas, nullam superest impune membrum, sed interim nihil emendatum.

Percussor sanati

S. Hieron. hic.

Aliter exponit hunc passum S. Hieronymus, super quo, (id est, qua plagâ) percutiam vos? Omne jam pœnarum, & afflictionum mearum armarium evacuavi, & in vos effudi, pestem, famem, bellum, quicquid afflictionum, & perlecutionum divina mea in promptu habet vindicta, & quò plus percussisti vos flagellis, eò minus sanati estis à vitis, vulnus, & livor, & plaga tumens non circumligata, nec curata medicamine, nec fota oleo. Vulnere vestra, peccata publica, livores, internæ, & inordinatæ animi passionis, plagæ tumentes inveteratæ malitiæ, non sunt curatæ.

Vulnus, livor & plaga

Hugo Card hic.

Sunt concupiscentia

Ad mentem Cardinalis à S. Caro, vulnus, Concupiscentia carnis, livor, concupiscentia oculorum, plaga tumens, superbia vitæ, non solum non est à vobis circumligata, sed etiam perseveratis P. Franc. Iosephi Op. IV.

in malo, addentes pravaricationem, hoc est, percussionibus meis non estis emendati, sed magis, ac magis peiorati, sicut Pharaon Rex Egypti. Quemadmodum igitur induratus Pharaon plagis non emendatus, sed peioratus, demum in mari rubro demersus, datus est in manum, de qua non potuit surgere, sic & vos, flagellis non melioratos tradam in manum, de qua non poteritis surgere. Et erit terra vestra deserta, civitates vestra succensæ igni, regionem vestram coram vobis alieni devorant, & desolabitur sicut in vastitate hostili: Et derelinquetur filia Sion, ut umbraculum in vinea, & sicut tugurium in cucumerario.

Israelita non emendatus, datus

VI.

Quæ omnia tempore captivitatis Babylonica, & devastatæ Civitatis sanctæ, impleta sunt, quare ingemiscens Propheta noster exclamat in persona civitatis, & gentis suæ captivæ: Vigilavit iugum iniquitatum mearum, ... Infirmata est virtus mea; dedit me Dominus in manum, de qua non potero surgere. Vigilavit iugum: Observat hics. Bonaventura Seraphicus, dicit ergo, vigilavit iugum, quod diu dormire videbatur: hics. Jugum, & virga diu dissimulans, & quasi dormitans, vigilavit, id est, evigilavit. Unde Rabbanus, vigilare iugum dicit, quasi dormiens tempus diu dilata vindictæ tandem in eam advertit. Monstrabat se quasi

In captivitate em datus.

Bonav. in Thre. hic.

Ff

quasi

Psal. 77.
v. 65
Glossa
Ordia.

Excitatur
tumultu
peccatorū

Vigra-
vius per-
cutiat.

Nec taber-
naculo Jo-
seph peper-
cit.

quasi dormientem divina justitia, quasi verberando lassatam, at Israëlita suâ tumultuosâ malitiâ, & lasciviâ, lassatam quiescentem, & dormitantem excitârunt Justitiam, Epigilavit, & excitatus est, tanquam dormiens Dominus, tanquam potens crapulatus à vino; quia tunc homines ad iram faciles, dicit glossa ordinaria, quando scilicet solita illis quies, & somnus interrumpitur, tunc adhuc somno ac crapula graves, sine discretionis respectu obvies quosque, sibi tumultuosâ excitatione molestos, percutiunt. Haud aliter Deus, quieta sua mansuetudine, & vino amoris crapulatus dormitans, ubi importunis peccatorum in cœlum clamantium tumultibus excitatur, percutere, & ferire sine misericordia incipit: Et percussit inimicos suos in posteriora, opprobrium sempiternum dedit illis: Et repulit tabernaculum Joseph.

Accuratè observandum monet glossa, quòd nec tabernaculum Ruben, à patre suo jam aliàs ob delictum rejecti, nec Benjamin, cujus tribus contra alias petulanter insurrexerat, nec alias tribus aut tabernacula eorum commemorat, qui magnis patrem affixerunt delictis, sed ipsum piiissimum, in patrem devotissimum, in fratres mansuetissimum commemorat Jo-

sephum, quòd nec huic pareet, etiam istum repellet Dominus, excitatus crapulatus à somno, & tumultuosè ad vindicandum provocatus, & inanum suam aggravare coactus tradet in manum, de qua non poterit surgere.

Electa tribus, electum tabernaculum Joseph, est Ecclesia Dei, & populus Catholico-Christianus, qui solus in Deum fidelitatem, & fidem intemeratam servavit, cum tamen & iste suis non careat excessibus, propriis vulneratus culpis, idèò medicâ illi manû benignus applicat Deus, ne contra se conqueri possit, quod *vulnus, & livor, & plaga, non est circumligata,*

nec curata medicamine, nec sota oleo. Ex quibus verbis infert Hugo in Ierem. c. 1. v. 1.

Hugo Cardinalis: Quod triplici remedio, quasi triplici funiculo solent emendari peccatores: Primus est eruditio per scripturas, quasi fasci-

cia, qualigatur vulnus, quo ad hoc: Non est circumligata: Secundus est, correptio per flagella, quasi medicina rat, mordens; quoad hoc: Non est curata medicamine: Tertius, est consolatio per beneficia, quasi oleum mitigans & suave; quoad hoc: Nec sota oleo. Et quidem methodicè procedit medicus iste cœlestis, applicans imprimis lenitiva, quæ si nihil efficiant, nec beneficiis inunctus curetur peccator, sed plaga magis intume-

VII

Nos
dia
surHugo in
Ierem. c.
1. v. 1.Deum ubi
vult nos
modu

Nos remedia non curamus.

tumescat per superbiam, tunc incipit circumligare per acres divinae scripturae, ex ore Praedicatorum, & Praelatorum fulminantium, minas: Si neque hac ligaturam emendetur, tum demum aperto vulnere corrosivam & mordentem adhibet medicinam, per flagella, morbos, grandines, famem, &c. Sed (uti bene notat Hogo) haec remedia mali, quasi furiosi non curant, & ideo non sanantur. Quare furiosos istos, & insanos phreneticos Deus urendo, & secando sanaturus aggreditur.

VIII.

Charissimi, nonne vulnera nostra, & plagas diu oleo beneficiorum inunxit Deus, fovens nos sua longanimitate, & misericordia? Nonne paternè nos circumligavit per sacras scripturas, & admonitiones tam internas, quam externas? Nonne etiam medicinas subinde mordentes, & corrosivas tribulationum applicuit? sed vano effectu. Percussit vos vento urente, & in aurigine, multitudinem horro- rum vestrorum, & vinearum vestrarum; Et non redistis ad me, dicit dominus.

Amos 4. 7. 9.

Non melioramur flagellis.

Quare demum urere, & secare coactus, cruentum nobis immisit bellum Sueco-Gallicum, quo crudelissimè adusta domus, villa & urbes, sufficientem nobis subministrarunt cinerem, quem in capita nostra

poenitentes spargeremus; secavit, percussit, & vulneravit flagellis durissimis, & caedibus afflictam patriam, sed nulla inde non modo melioratio, sed etiam tanquam phrenetici, percussisti eos, & non doluerunt, aliqui quidem tanquam lapides, nec sonum quidem attritionis aut poenitentiae ediderunt, alij clamando ad Deum, tinnitum quidem dederunt ad ictus, & percussiones durissimas, sed instar aris, subducta percutientis manu tinnire, clamare & poenitere desierunt, cum Pharaone, non adhuc verberibus emollita gerentes corda, sed aera.

Sumus lapidei.

Mox enim pace patriae redita, antiqua pullulare ambitio, & superbia, prevalere dolus & fallacia, luxus, & pompa crescere in vestitu, & conviviiis, lasciviae petulantia, solita se levitate jactare coepit, jamque lascivientes populi, sicut vagae & salientes locustae, tanquam nullis mulctati poenis petulanter pro voluptate saltare, & vitulari coeperunt, tanta levitatis temeritate, tanquam iterum dormitantem, Dei vindictam contemnerent.

vel saltem an.

At ecce excitatus est denuo dominus, crapulatus à vino, de novo percutere, ferire, flagellare, secare, & urere impoentem populum Christianum.

IX.

Et 2

in.

incipiens, dum tota Europa uno ardente, belli incendio, non villas tantum, & urbes, sed integras in cinerem redegit provincias, & ita potenter secare cepit Dominus, ut plarimas jam à nobis urbes, & provincias resectas, & abscissas ab Imperij Romani corpore, & omnia membra, à planta pedis usq; ad verticem afflicta & divina vindictâ, percussa videamus. Interea tamē in pluribus adhuc locis populi tanquam lapides indurati, nullam edunt pœnitentiæ vocem, vel si edunt, mox tanquam æs sonans tinnire desinunt, & transit percussio- num memoria, & tribulatio- num cum sonitu, non videmus urente hac medicina, & sectio- nibus esse curatum vulnus concupiscentiæ carnis, nec livorem concupiscentiæ oculorū, nec tumorem superbiæ. In quo ergo, ait Dominus, percutiam vos ultra? Quod plagarum genus adhuc restat applicandum? An pestis, an fa- mes? Sed neque hoc, induratus tumor, curandus speratur,

Ita 9. v. 12. *Itærum manū extendit.* manu aggravare cogetur Dominus; Nam in omnibus his, non est aversus furor eius, sed adhuc manus extenta, ad amplius puniendum, glossatur Lyranus; Ad eos feriendos, & graviore plagâ mul- tandos, ait Cornelius, ad percutiendum, exponit Hugo. Et,

id est, quia populus non est reversus ad percipientem se per pœnitentiã, & Dominum exercituum non inquiserunt, etiam flagellati, ut sanaret eos, in quo eorum incorrigibilitas innuitur.

In quo ergo populum incorrigibilem, lapideum, æneum, insensibilem percutiam ultra? Tradendo eum in manu, de qua non poterit surgere, tradendo populum Christianum in manus Turcarum, & infidelium, sicut tradidi Palæstinam, sicut tradidi Ægyptum, Africam, Græciam, Aliam pene totã, & totū Imperium Occidentale, aut in manus hæreticorum, uti feci in Anglia, Suecia, Dania, Hungaria, Dalmatia, in ducatus Saxonix, Brandenburgi, Braunsvigæ, Pomeraniæ, Prussix, Hollandiæ, &c. Quæ omnes Regiones, uti olim in Catho- licâ religione floridissimæ, ita jam potenti hæreticorum prin- cipum jugo & manu pressæ sunt, ut de ea surgere (nisi o- pitulante specialiter omnipo- tenti Dei manu) amplius non possint.

Et hoc est, charissimi, hoc est, quod tremens, & expal- lescens timet S. Mater Ecclesia, quæ vigilare jugum iniquita- tum nostrarum, & virgam vi- gilantem, ac minitantem cer- nit, dum enim filiorum suo- rum, tot divinæ vindictæ mo- nitus,

Novis bel- li nos per- cussi. Deus

Nec tamē emenda- mur.

Minus tradere

In manu infidelium

X.

Hoc timet tremens Ecclesia

nitis, & correctionibus non-
dum emendatorum duritiem
considerat, veretur, ne tan-
quam incorrigibiles eijciantur,
& abscindantur, tanquam mem-
bra emortua, & ad omnem cor-
reptionem medicinalem insen-
sibilia, dum enim nihil urendo,
& scindendo proficit Deus,
abscindendo crudelis esse, ab
ipso agro desperato, cogitur.

Etum; Sic facit Deus, quia primò
frangit cor per contritionem, deinde
alligat vulnera, oleum infundendo.

Deu: fran-
git tortu.

Et concludit: Debemus ergo nos
confringere & conterere cor nest. Vi faciat
rum pœnitendo, confitendo, punien-
do, & Deus sic contritum alligabit
& sanabit, quia Samaritanus est.

Vi faciat
rectum.

Psal. 117.
v. 18.

Castigans castigavit me Domi-
nus, & morti non tradidit me.
Igitur ô cœlestis Samaritane,

respice livores, tumores, &
plagas nostras, respice ossa no-
stra torta, & indurata, conte-
re tortum, ut fiat rectum, vul-
nus putridum ure, & scinde,

Medico-
nos com-
mittamus

tantum non absconde, tuæ po-
tenti, & benignæ nos despera-
tos agros credimus manui, ne
tradas nos in manu, de qua non

possim' surgere. Curæ tuæ nos
totos contritos committimus,
& relinquimus, en agrum per-
cussum, & humiliatum à Deo,

curam illius age, & alliga vul-
nera, alliga contritiones ejus,
ut pristina redditus integritati,
in Ecclesia tua debitas tibi gra-
tiarum referat actiones, & non

moriens sed vivens annuntiet
opera Domini, opera scilicet
misericordiæ tuæ, quæ est su-
per omnia opera tua confitemini

Domino quoniam bonus, quoniam
in sæculum misericordia ejus,
Amen.

Isal. 117.
v. 1.

Ergo con-
teramus
corda.

Psal. 50.
v. 19.

Psal. 146.
v. 3.

S. August

Hugo
Cardin.

Ne ergo ultimo & despera-
to hoc malo in nos advertat,
excitatus à somno Dominus,
& manum jam extentam, ad
abscindendum induratos, ap-
plicet, pœnitentiâ corda nostra
emolliamus, & ardenti contri-
tionis actu conteramus, & per-
cussi à divina manu, clamemus

ad Dominum in fortitudine,
non tanquam cymbala ex are
fusa, ad ictum rinnientia, sed
tanquam verè emolliti, & con-
triti, cor enim contritum, & hu-
miliatum Deus non despicias. Ille
enim est, qui sanat contritos corde,
& alligat contritiones eorum. Qui
cor non conterunt, non sanantur, ait

Augustinus. Cor autem con-
tritum sanat Deus, quod cedens
tribulationibus, ab iis conte-
ritur in pœnitentia, & pecca-
torum dolore; Alligat ergo
Deus contritiones eorum, mo-
re medici (exponit Hugo) qui
frangit, quod tortum est, ut fiat re-

DISCURSVS XXVIII.

Nun.

Vigilavit jugum iniquitatum mearum...
dedit me Dominus in manu, de qua non po-
tero surgere. *Thren. 1. v. 14.*

DE ANIMA.

*Anima peccatorum iugo & onere pressa, si
illud excutere differat, semper gravius
experietur, ut demum infirmata de eo non
possit surgere.*

1.
*Psal. 37.
v. 4.*

*Jugum
peccati
gravi-
ssimum.*

Magnum, & gravif-
simum, est pecca-
torum jugum, &
onus iniquitatum,
de quo Psalmista testatur: *Ini-
quitates meae supergressae sunt caput
meum, & sicut onus grave, grava-
tae sunt super me.* Sub hoc ergo
onere & jugo pressa, gemit
peccatrix anima; *Vigilavit ju-
gum iniquitatum mearum, convolu-
tae sunt, & imposita collo meo, nam
teste Hugone, hoc totum dicitur
in persona peccatorum, qui imposi-
tam, & colligatam collo suo* portat iniquitatem, ab ea in a-
byssum trahendus, sicut mola vel
lapis, ait idem, collo latronis im-
ponitur, ut demergatur ad ima;
Nimio enim peccatorum, iden-
tidem collectorum, & colliga-
torum pondere pressus pecca-
tor, & in profundum demet-
sus, ita in virtute sua infirma-
tur, ut potenti iniquitatum, &
demonis manu oppressus, sur-
gere amplius non possit, nisi *Sub quo
non potest
anima
surgere.* omnipotenti Dei manu, &
gratia specialis auxilio (de quo
desperare non debet) eruatur.

Alsig-

II.

Assignant in virtute motrice duplicem rebus gravitatem philosophi, primariam scilicet, & secundariam; primaria illa est, quæ corpori naturali, v. g. lapidi coëva, & à natura indita est, secundaria verò, est, quæ ipsi secundariò, & per motum advenit, ita ut lapis ab alto monte præcipitatus, accedente semper novâ, & secundariâ, per vehementiam motûs, gravitate, majori semper impetu in abyssum, & centrum præcipitetur. Habet homo, originali peccato, & fomite pressus, naturalem, ad malum, gravitatem, nitimur enim in vetitum, sed innatæ huic, & primariæ gravitati, accedit secundaria, dum peccator de peccato in peccatum præcipitatus, majori semper cû impetu in abyssum tendit, ut, quò diutius, instar lapidis cadendo devolvitur, & præcipitatur, eò difficilius inhiberi, & à casu sisti possit donec in profundum, & abyssum absorptus, erigendi spem omnem præscindat, impius quippe, cum in profundum, vel in centrum (ut alij legunt) venerit, contemnit, peccare, addit Interlinearis, id est, Non curat peccare, exponit Carenlis, vel, potiùs contemnit eos, qui sibi in abyssum jam præcipitato, resurgendum suadent, cû tanta iniquitatis profunditate,

Gravitas primaria

Et secundaria

Prov. 18. v. 3.

Peccatoris collo alligata mola,

& pondere sit oppressus, ut de eo non possit surgere; Impositæ enim sunt iniquitates collo ejus, sicut mola, vel lapis collo latronis, ut demergatur ad ima, ut dictum ex Hugone, & tunc Iniquitas sedet super talentum plumbi; ut idem Hugo insinuat.

Ubi alludit ad illud Zachariæ cap. 5. qui videbat portari talentum plumbi, & ecce mulier una sedens in medio amphoræ. Et dixit: hæc est impietas: & projecit eam in medio amphoræ, & misit massam plumbeam in os eius. Iniquus, & impius, si nondum in amphoram, & profunditatem demersus sit, facilè adhuc poterit emendari, & erigi, sed si projectus jam sit, & plumbi massâ gravatus, quis levare eum poterit? Massa plumbea impietatis, est consuetudo peccandi, ait Cornelius, quæ est quasi gravitas adveniens secundaria, hæc enim peccatorem ita degravat, ut in abyssum malitia demergat, ex qua se erigere, & exurgere nequit, nisi miraculo, & miraculosâ Dei potentia manu, & gratiâ elevetur, & extrahatur. Dedit me in manu, de qua non potero surgere, quare maturandum, & surgendum, antequam hoc pondus plumbi superveniat, & peccandi consuetudine, & vitiorum multitudine augeatur.

Hoc S. Arsenio in quadam visione insinuare volebat Deus, dum

Zach. 4. v. 7.

Massa plumbea est consuetudo.

Cornelius b. c.

Requiris miraculo sam Dei manuum.

III.

dum ipsi ob oculos posuit quendam, onere satis gravi onustum, virum, qui fossam aliquam transilire cupiens, attonitus hærebat, & trajicere tardabat, interim aquæ fossæ se magis ac magis dilatabant, ac humeris onus oneri superimponebatur, ut minùs ad saltendum misellus expeditus, & fossa superatu esset difficilior. Sic planè peccatrix anima dum fossam primò modicam, levi onerata peccatorum fasciculo, transilire tardat, ingravescente indies onere, virtus infirmatur, & peccatorum crescente profunditate, & latitudine transitus redditur periculiosior.

Onus semper crescit

Ezech. 47 v. 3.

Fluvius fit semper profundior.

Videbatur sibi Propheta Ezechiel duci à quodam viro, (habente funiculum in manu, sua & metiente mille cubitos) in aquam usque ad talos, rursumque mensus alios mille traduxit eum usque ad genua, deinde post alios mille usque ad renes, demum ulteriùs torrentem ingressus, ita intumentes, & profundas invenerat aquas torrētis, ut transvadari amplius non possent. Hoc idem accidit animæ peccatrici, quæ primùm à maligno spiritu in aquas suarum concupiscentiarum inducitur usque ad talos, quas pervadere, & redire facillè posset, sed, dum profundius usq;

ad genua, & successivè usque ad renes inducitur, jam horret eas superare anima, sed dum necdum maturat reditum, sed incrementibus aquis se indies profundius immergit, talem demum invenit profunditatem, ut nec transuadandi, nec transnatandi habeat facultatem, & insuper malo habitu, aquas concupiscentiæ imbibente, aggravata erigere se amplius & emergere non possit, nisi miraculo, & miraculosâ Dei potentis manu: Aquæ enim supergrediuntur caput ejus; *Abyssus operuerunt eos, descenderunt in profundum, quasi lapis, dati sunt in manu, de qua non poterunt surgere.* Maturandum igitur, & cautè invigilandum, quia

periculum in mora.

Utuntur hoc axiomate non tam medici, quam milites, magnum enim sæpe periculum militiæ mora fecit, unde exercitati belli duces celeritati maxime studebant; De Alexandro legitur, quòd omnem in celeritate victoriam posuerit, nec minùs omni occasione invigilans Julius Cæsar, omnem rumpebat moram, ne hosti profectus, sibi autem periculum accresceret. Suadet enim militaris prudentia, hostem aggredi, antequam novo augeatur succursu, priùsquàm aggeribus se muniendi tempus &

occa-

S. Bo
Cent
2. 16

Exodi. 15.
v. 5.

Periculū
in mora.

IV.

In militiis

Hostis op-
pugnandus
antequam
crescant vires

attingere, veneni ardore suffocatus interibit, quod si verò intra præfixum maturè terminum aquarum fontem contigerit, extincto veneni ardore,

Quærit fontem.

Hugo in psal. 41

Fons est fontem penitentia.

Isa. c. 12. v. 3.

vitam sibi ad multos prolongabit annos. Venenosum serpentem, dixi peccatum, hoc ergo ubi deglutivit anima, quò se vertere, aut properare debet, nisi ad penitentia fontem? Sicut ergo (asserit Caren- sis) cervus desiderat, hausto veneno, venire ad fontes aquarum, ita anima fidelis hominis, hausto peccato, id est, revocato ad memoriam, desiderat venire ad Deum, & venit ad fontem penitentia, in quo refrigerium invenit contra peccatū. Quem- admodum igitur desiderat cervus ad fontes aquarum, ita anima mea (hausto peccati veneno,) desiderat ad te Deus meus, ut concupiscentia veneno accensa se in fonte aquæ vivæ refrigeret.

Haurietis aquas de fontibus Salvatoris, per quas S. Ambrosius sanctissima Ecclesie Sacramenta, ex sacratissimis Crucifixi vulneribus scaturientia, & salientia intelligit, quæ refrigerium, & medicinam præstant anima peccatrici.

Sed quemadmodum Cervus, nisi haustâ aquâ vivâ, infectus interit, ideò velociter ad fontes aquarum properans, ita etiam peccator, nisi, (hausto peccati veneno) citius ad pœ-

nitentia fontem accurrat; suffocatur, aut saltem ita inficitur, ut vix medicina locus relinquatur. Venenata enim inducias non patiuntur, ex recepto medicorum Aphorismo, adeoque periculum in mora.

Eadem verè ratio est in gravi, & periculoso & lethali vulnere, dum vulnus recens est, optimam curandi spem chyrrurgus concipit, similiter ossium rupturæ, adhuc recenti facillè invenitur remedium. Arenulæ in renibus, aut viscosæ materiæ in vesica residentes, ab initio facillè evacuantur, sed si trahatur mora, arena arena accrescens, per juxta positionem, viscosus humor alteri coagulatus efficiunt calculum, non nisi summo cum dolore, aut scissione eruendum; Ruptura ossium ab initio non bene medicata, generat cartilaginem, quæ indurecens inflexibile facit os, quod cum maximo periculo & dolore, tortum frangi violenter rursus debet, ut fiat rectum, denique vulnus primò neglectum generare putredinem, & periculosè inflamari incipiet, cui medicus urendo & secando subvenire cogitur non sine periculo, quod prius lenimento facillè poterat curari. Graves plagæ, periculosa animæ vulnera, sunt peccata, quæ curari in principio facillè

venenata inducias non patiuntur.

VI.

vulnus recens.

Calculi arena facillè curantur.

cum mala per longas inva-
luere moras.

facile possunt, si citius oleo
aut medicamine fota, circum-
ligentur: Sed saepius accidit,
quod Isaias conqueritur, Vul-
nus, & livor, & plaga tumens, non
est circumligata, nec curata medi-
camine: nec fota oleo, unde in-
crescens livor, & tumor, & pu-
tredinis generatio indies diffi-
ciliorem reddit curam, quod
que vulnus peccati medicami-
ne, & lenissime curari poterat,
levi scilicet correctione, aut
penitentia, jam, magnam mor-
tificationis violentiam, uren-
tem & secantem, inno miracu-
losam Omnipotentis Dei me-
dicam requirit manum. Torti
animi motus & passiones jam
induratae, & consuetudines
cartilagine obductae, tam faci-
le non amplius flectuntur, sed
in inveteratis istis crurifragiis,
violenter more medici, Deus fran-
git tortum, ut fiat rectum, uti pra-
cedenti discursu memoratum.
Sic etiam ubi peccata arenae
subtilis, vel viscosi humoris
more, morosa negligentia in
calculus, coagulata, excreve-
runt, indies nova accretione,
augenda, quam penosum re-
medium, quam expertum re-
quirunt medicum, qui ea ex-
pellat? tantum periculum,
tam periculosam curam mora
fecit; Unde

Principiis obsta, sero medicina
paratur.

Verum quidem est, quod nul-
lus aeger, quantumvis ab homi-
nibus desperatus, de medica &
miraculosa Dei manu, despera-
re debeat, quia (ut bene dicit
Augustinus) medicus noster omni-
potens est, sed tamen non fecit ta-
liter omni nationi, ut statim om-
nipotentiae dexteram, & mi-
raculosam extendat manum, ad
eruellendam de faucibus aeternae
mortis inveteratam in pecca-
tisanimam.

Quomodo si eruat pastor de ore leo-
nis duo crura, aut extremum auri-
cula, sic eruentur filii Israel, &c.

Quae verba ad literam sic intel-
ligit Hugo, sicut parva reliquia
vix auferuntur interdum a Leone de
ove, sic per pauci de filiis Israel, di-
lacerati, & miseri eruentur, nempe
de faucibus Assyriorum. My-
sticè ab illo per leonem intelli-
gitur, diabolus, qui oves Eccle-
siae dilaniat, sed pastor Ecclesiae
quasi duo crura, & extremum
auriculae eruit, praedicando.
Illi autem, qui ita è faucibus
rugientis huius infernalis leo-
nis eruuntur, tam pauci sunt, ut
non plus reputari valeant re-
spectu eorum, qui deglutium-
tur, quam crura & auriculae re-
spectu totius corporis, adeo ut
infernali leoni ex istis invete-
ratis peccatoribus totum pene
corpus, & damnata massa, Pa-
storibus

VII.

Medicus
omni po-
tens est.
S. August.
1. sal. 147.
v. 9.

Amos. 3.
v. 12.

Hugo
Card. hic.

Ervere po-
test à fau-
cibus dra-
boli.

Si vel ex-
tremum
auriculae
super sit.

storibus autem, & prædicato-
ribus, vix cedant duo crura, &
extremum auriculæ. Non e-
nim fecit taliter omni nationi, sci-
licet, ut eruat à morte animas eo-
rum, ita jam diaboli faucibus
absorptas, ut vix extremum
auriculæ (qua salubres adhuc
audire adhortationes valeant)
aut duo crura (quibus parum
adhuc boni operabantur) com-
pareant, quibus Deus eas po-
tenti, & miraculosâ manu eruit
è faucibus, & manu diaboli, de
qua ordinariâ viâ & modo,
surgere, & erui non poterant.

Pfal. 32.
v. 19.

VIII.

Equus
habens
frantum
& sessorè,

2 R'g. 8.
v. 1.

Non sui
Iuris est.

Lyranus
hic.

Equus sibi frantum injici pas-
sus, & sessore admissio, jam in
manu est, de qua nec poterit
surgere, nec se movere, nisi
ad sessoris nutum; Effrânis au-
tem equus naturali gaudens li-
bertate pascua libero decurrit
pede. Recensent, tanquam
rem memoratu maximè dig-
nam sacræ paginæ: Factum est,
autem posthac, percussit David Phi-
listim, & humiliavit eos, & tulit
David frantum tributi de manu Phi-
listim. Elegans, & emphati-
cus loquendi modus est: Frantum
tributi, quippe (ut notat Lyranus)
frantum est id, quo tenetur e-
quus sub sessore, & eodem modo, tri-
butum est id, quo tenetur populus
subjectus sub dominatore. Hoc
ergo frantum de manibus Phi-
listinorum ereptum, ipsorum
cervicibus injecit David.

Homo tanquam generosus
equus, naturali gaudens liberi
arbitrij libertate, sacra cœle-
stis consolationis pascua, in-
offenso percurrit pede. Sed
ubi à diabolo injici sibi frantum,
eumque sessorem admittit, jam
taliter subjugatus, gemit sub
manu, de qua non surgere, ne-
que sessorem aut frantum excu-
tere poterit, nisi miraculosa
figurati Davidis manu, Christus
enim (teste glossa ordinaria)
de aëris potestatibus triumphans, fra-
num erroris, quod humano generi
imposuerant, confregit. Sed quo-
niam peccatores novo se malæ
consuetudinis frâno infrênari,
& iniquitatum, ac vanitatum
funibus, quasi equos ad plaustrum
peccati alligari patiuntur,
potenti rursus cœlestis Davi-
dis indigent subsidio.

Acclamat hisce Isaias, vae qui
trahitis iniquitatem, in funiculis va-
nitatis, & quasi vinculum plaustrum pec-
catum. Optimè in hunc locum
advertit Glossa, meritis iniquitas
in funiculis vanitatis trahitur, quia
peccata peccatis connectuntur; Et
inania sunt, & fila araneorum, sed
si exire voluerimus, tanquam solidis
fimis vinculis tenemur; Quod inde
provenit, quod exigua pri-
mum, & debilia fila, mul-
tiplicari, & sibi invicem
per consuetudinem intor-
queri patimur, licet enim filo,
aut capillo nihil sit inanium &
debilius, iis tamen multiplica-
tis

Sic homo
à diabolo
infrânus

Subsidio
ten.

Glossa
Ordin.

Vel ligat
tus.

Glossa
Ordin.

Fila cres-
cunt in su-
nem.

Sic & ca:
pilla.

tis restem sibi, & quali vinculum plaustrum nequit peccator.

IX. Speciosus valde, & pulcher aspectu Absalom, maximè in sua superbiebat cæsarie; Semel autem in anno tondebatur, quia gravabat eum Cæsaries, ponderabat enim capillos capitis sui ducentis siclis, pondere publico. Siclus autem semiuunciam constituit.

2. Reg. 14. v. 16.

Cornel. Exod. 10. v. 13.

Absalonis Capilli graves.

Quid levius capillo? Et tamen capilli multiplicati, & crescentes etiam libram demum excedunt, & quid debilius capillo? & tamen capilli multipliciter contorti funem efficiunt.

2. Reg. 18. v. 9.

His sissipen sus in: erficiunt.

Contra Regem patrem rebellavit senectutis paternæ impatiens, & regnandi immoderata libidine accensus Absalom, sed victus ipse à paterno exercitu, & in fugam actus, infelici eo tempore, dū capillos nondū totonderat, mulo ergo suo insidens, dum præcipiti cursu subter condensam quercum ferrebatur, adhesit caput ejus quercui, & illo suspenso inter cœlum, & terram, mulus, cui infederat, pertransiit. Sic ergo capillorum suorum fanibus captivatum aggressus Joab, palpitantem tribus transfixit lanceis.

S. Anton. Pad. Dom. 4. Fent.

Peccatoris figuram gerebat Absalom, de quo sanctus meus Antonius Paduanus: *Absalom semel in anno tondeatur: Capillo-*

rum tonsio, est peccatorum in confessione depositio, quam multi semel in anno faciunt, cum singulis diebus esset necessaria. Non tanti aestimant peccatores hos capillos. non magni ponderant, quare eos portare non gravantur, sed nō considerant, eos indies crescentes, demum centenos siclos, & libram publici & gravis ponderis habituros, dum tantum in anno tondentur, & tunc quidem superficialiter. Barbam radere indubitatè, singulis septimanis, consuevère moderni, sed gravem hanc cæsariam per menses & annos circumferre non erubescunt, semel in anno plusquam sufficit. Et tunc quidem magni aliquid se præstare aestimant, totamque ad tonsionis suæ annuè luctum, urbem, ac viciniam convocant.

Capillorum tonsio, st. Conf. sio.

Semel in anno.

Excitabulum la die Ven. via sancti.

Haud secus, quàm cum in majoris septimanæ lugubribus illis feriis, silente campanarum sono excitabulum solum ligneum adhibetur, cui quidam hanc superposuit ingeniosè inscriptionem: *Semel in anno. Eorum strepitosam indigitare volens confessionem, qui semel tantum in anno peccatorum pondus deponere, & capillos tondere solent.*

Attendant autem miserrimi hi homines sortem suam periculosissimam, adveniet enim

*Abscinda
sapius ca-
pillos.*

enim, vel improvisò, tempus, quo à facie Dei fugitivi, & averti, persequente divinâ vindictâ, & morte, adhærebunt quercui, quæ non nisi porcorum cibum producit, nempe concupiscentiis suis, quibus dum capillis suis, (id est, peccatis) densis & fortiter contortis innexi sunt, quasi vinculo plaustrî alligati, seipsos (palpitantes præ mortis angustia) expedire nesciunt, & sic pertranseunte subtrîs mulo, scilicet corpore, pendet inter cælum & terram infelix anima, infernali hosti futura præda.

*Recapitulatio
con
septimum.*

Ecce quid capillo levius, quid fragilius? & tamen æternæ damnationis periculo multiplicatis & crescentibus capillis innodatur anima. Abscindamus ergo capillos, non semel tantum in anno, ne tanquam fauni pilosi, aut canes aquatici coram Deo compareamus, & iis innexi pereamus. Non trahamus in longum funiculos, tanquam vincula plaustrî condensatos. Excutiamus frænum & sessorem, & veram quæramus in cœlestibus pacis libertatem; Eruamus animam nostrâ è faucibus leonis, antequam nos usque ad extremum auriculæ deglutiat; Eji-

ciamus arenam, antequam crescat in calculû, flectam ossa torta, antequam indurescant, obli-geus vulnera, antequam putrescant, expellamus venenû, antequam cor inficiat, jugulemus serpentes antequam genimina procreent; Aggrediamur hostem, antequam accepto subsidio se aggeribus muniat; Pervadamus torrentem antequam in abyssum crescat, rejiciamus impositum humeris nostris onus antequam succumbamus; Resiliamus ex amphora, antequam nos plumbi massa supprimat, excutiamus jugum, iniquitatum collo nostro instar molæ aut lapidis, alligatum, antequam tradamur in manum, de qua non possimus surgere: Periculum enim in mora. Fratres jam hora est, jam tempus acceptabile. Et siquidem etiam manu, de qua non possimus surgere, oppressi videamur, nec sic tamen desperemus, sed intimo cordis affectu omnipotentem nostrum invocemus adiutorem & medicum, qui miraculosâ nos manu, & gratiâ suâ, quasi extremum auriculæ eripiat, ereptos protegat, & ab ulteriori periculo immunes, ad securum æternitatis portum perducatur, Amen.

DISCUR-